

LYNNYRD SKYNNYRD

Etelän vapaat linnut

Janne Rönkkö

DOCENDO

Lyngrd Skynyrd

Etelän vapaat linnut

Janne Rönkkö

Lynyrd Skynyrd

Etelän vapaat linnut

DOCENDO

Copyright © Janne Rönkkö ja Docendo 2023

Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

www.docendo.fi

ISBN 978-952-850-900-4

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:

tuotevastuu@docendo.fi

Sisällys

Lynyrd Skynyrdin kaksi elämää	7
Bändikisoja ja nimenvaihdoksia.....	12
Pitkätukkia kurmuuttava liikunnanopettaja.....	33
Pakit yhdeksältä levy-yhtiöltä.....	39
Lipevä jenkki ottaa ohjat: debyyttialbumin aika	53
Kiertueella The Whon kanssa	65
Second Helping: noottia Neil Youngille	70
Nuthin' Fancy: kiirehditty kolmas askel.....	75
Gimme Back My Bullets: Ronnie haluaa kiivetä listoilla.....	83
One More from the Road: Skynyrd livenä lavalla.....	90
Street Survivors: ”Emme ole neljävitosten ammattilaisia”	95
Päivä, jona southern rock kuoli	100
Tauko 1977–1987	107
Oikeudenkäynti	121
1991: uuden Skynyrdin studiodebyytti	127
The Last Rebel: askel kohti hard rockia.....	135
Endangered Species: soittajia tulee ja menee	139
Twenty ja Edge of Forever: duettokumppani haudan takaa.....	145
Viimeiset albumit ja Rock and Roll Hall of Fame	150
Eroon etelävaltioiden lipusta	165
Perinne elää vahvana Jacksonvillessä.....	170
Lynyrd Skynyrd Suomessa.....	181
Puistoblues 1996 avasi ovet kaikkiaan seitsemälle Suomen-keikalle.....	183

Järvenpää 29.6.1996	199
Helsinki 1.10.1997	209
Oulu 8.6.2000	212
Kuopio 20.5.2009	219
Helsinki 21.5.2009	222
Tampere 22.2.2010	224
Helsinki 5.5.2015	227
Pate Mustajärvi: ”Anna kutini takaisin jäi piippuun”	232
Hannu Leidén löysi riffinsä Skynyrdin biisistä.....	242
Maria Hänninen: Rautalampi oli Rautalammilla hitti	247
”That is my song!” huusi Medlocke Ben Granfeltille	250
Sakke Koivula: Puolitettu komppi tekee southern rockin	259
Ari PK Kiipula: Van Zant -hattu arjessa ja juhlassa.....	264
Lähes 40 vuoden Skynyrd-taival	271
Kiitokset	276
Lynyrd Skynyrdin diskografia	279
Lähdeluettelo	298
Hakemisto.....	309
Viitteet.....	316

Johdanto

Lynyrd Skynyrdin kaksi elämää

Pudonnut lentokone on täynnä verisiä ja pitkätukkaisia hippejä.

Onnettomuuspaikalle ensimmäisten joukossa kiirehtinyt Dwain Easley ei voi uskoa silmiään, kun hän kurkistaa maa-han syöksyneen lentokoneen sisälle. Rockyhtye Lynyrd Skynyrd on ollut matkalla Etelä-Carolinan Greenvillestä Louisianan Baton Rougeen, kun lentokoneesta loppuu polttoaine. Lentäjän yritys tehdä pakkolasku aukealle epäonnistuu.

Koneen 24 matkustajasta kuolee neljä: Lynyrd Skynyrdin laulaja Ronnie Van Zant, kitaristi Steve Gaines, taustalaulaja Cassie Gaines ja kiertuemanageri Dean Kilpatrick. Kuolonuhreja on kuusi, sillä myös lentäjä ja perämies menettävät henkensä. Suuremmalta tuholta välttyään, koska koneen hylky ei syty palamaan.

Oli lokakuun 20. päivän ilta vuonna 1977 Yhdysvaltojen Mississippissä. Lynyrd Skynyrd oli julkaissut uuden albuminsa Street Survivorsin vain kolme päivää ennen onnettomuutta. Kesällä 1976 bändiin liittynyt Steve Gaines oli tuonut lisävirtaa matkan varrella väsymystään, turhautumistaan ja sekoilemistaan yskineeseen yhtyeeseen. Kaikki lupaavat merkit vaihtuivat yhtyeen tuhoon sillä hetkellä, kun bändin

jäsenet ja henkilökunta nousivat lentokelvottomaan koneeseen.

Skynyrdillä oli takanaan reilun kymmenen vuoden sinnikäs taistelu, jonka aikana bändi raivasi tiensä Floridan Jacksonvillen pahamaineisesta länsiosasta kuuluisuuteen. Nyt yhtyeen taru oli lopussa: kukaan ei voinut korvata yhtyeen ehdotonta johtajaa Ronnie Van Zantia. Skynyrd jätti jälkeensä viisi studioalbumia ja yhden tuplaliven.

Kuitenkin loppu kesti vain kymmenen vuotta. Vuonna 1987 Lynyrd Skynyrd teki paluun kunnianosoituksena 1970-luvun kokoonpanolle ja ennen kaikkea onnettomuudessa kuolleille. Niin bändi kuin fanit olivat yhä yhtä mieltä: Ronnie Van Zantia ei voi kukaan korvata. Syyskuussa 1987 alkaneelle tribuuttikiertueelle löytyi kuitenkin laulajaksi joku, joka sopi erinomaisesti kunnioittamaan Skynyrdin muistoa: Ronnie Van Zantin pikkuveli Johnny Van Zant. Bändi teki varsinaisen comebackinsa 1991, kun uuden kokoonpanon ensimmäinen uusi albumi ilmestyi.

Jo lento-onnettomuus ja laulajan vaihtuminen tauon jälkeen isoveljestä pikkuveljeen tekevät Skynyrdin tarinasta ainutlaatuisen.

Mitä enemmän olen Skynyrdin tekemisiä selviteltyt, sitä vakuuttuneemmaksi olen tullut siitä, että näin paljon uskottomia juonenkäänteitä ei muiden bändien kokemuksista löydy. Jos joku yrittäisi keksiä Skynyrdin tarinan, se ehkä onnistuisi, mutta kukaan ei uskoisi moista todeksi. Skynyrd on viettänyt myös yllin kyllin paheellista bändielämää: televisiot ovat lentäneet ikkunoista ja monen hotellin ovi on mennyt säpäleiksi.

Skynyrdin tarina on täynnä ristiriitoja. Mikään ei ole itseltään selvää, eikä mikään välttämättä ole ensivaikutelman kaltaista. Tämä näkyy niin suurissa linjoissa kuin yksityisissä

faktoissa. Yhteenottoja, väittelyjä, oikeudenkäyntejä, tappe-
luja tai vähintään vastakkaisia tulkintoja on riittänyt.

Peistä on vuosien varrella taitettu yhtyeen perustamis-
vuodesta, bändin jäsenten välisistä suhteista, viinasta, huu-
meista, fanien suhtautumisesta, bändituottojen jakamisesta,
naisista, Lynyrd Skynyrd -nimen käyttöoikeudesta ja musiik-
kista. Tämä läpitunkeva ristiriitaisuus tekee bändistä mie-
lenkiintoisen. Toisaalta ristiriitojen takia yhtyeestä on vaikea
saada otetta, saati selvyyttä.

Skynyrdin musiikkiin liittyviä vastakohtaisuuksia voi löy-
tää yhdestä ja samasta kappaleesta, ja vielä monella tavalla.
Esimerkiksi Sweet Home Alabaman sanoitusta on pidetty
niin rasismia kannattavana kuin vastustavana kappaleena.
Keskustelu jatkuu loputtomasti, sillä kappaleen sanoittaja
Ronnie Van Zant ei ole enää kertomassa omia motiivejaan.
Skynyrdin konserttien lopetusbiisiksi vakiintunut Free Bird
taas kuvaa musiikin keinoin esittäjänsä luonnetta: herkkä ja
tunteellinen kappale muuttuu lopun hurjaksi kitararevitte-
lyksi, jossa ei jarrua paineta.

Yhtyeen ensimmäinen varsinainen manageri Alan Wal-
den kuvailee, että yhtyeen jäsenistä kehittyi rikollisia norkoi-
lijoita, joiden matkalaukut olivat täynnä kokaiinia. On jok-
seenkin uskomatonta, että yhtyeen 1970-luvun tuotanto on
kauttaaltaan tasokasta. Täydellisiä floppeja ei ole. Albumien
laadukkuus kertoo sekä kovasta työmoraalista että yhtyeen
johtajan Ronnie Van Zantin vaatimustasosta. Vaikka mopo
keuli ajoittain kohtuuttomasti, asialliset musiikkihommat
suoritettiin jotakuinkin kunnialla.

Skynyrdin levyjä on myyty yli 30 miljoonaa kappaletta.
Fanit käyvät edelleen loputonta väittelyä, onko nykyinen
kokoonpano kelvollinen käyttämään Lynyrd Skynyrd -nimeä.
Selvää on, että yhtye tullaan muistamaan ennen kaikkea 1970-

luvun tuotannostaan. Vaikka bändi on tehnyt comeback-
insa jälkeen vuodesta 1991 alkaen yhdeksän studioalbumia,
yhdestäkään ei voida puhua 1970-luvun levyjen kaltaisena
klassikkona.

Sen sijaan rahaa on tullut yhä ovista ja ikkunoista. Esi-
merkiksi vuonna 2018 Lynyrd Skynyrd tienasi Billboardin
mukaan 12,7 miljoonaa dollaria, josta kiertueiden osuus oli
9,6 miljoonaa.¹ Eniten tienanneiden artistien ja bändien jou-
kossa Skynyrd oli Billboardin listalla sijalla 38. Kovan keikka-
suosion takana on se, että bändi on soittanut keikoillaan pää-
asiassa 1970-luvun tuotantoa. Bändin jäsenten mukaan fanit
haluavat kuulla Sweet Home Alabaman ja Free Birdin kaltai-
sia klassikoita. Comebackin jälkeen tehtyjen levyjen kapp-
leet eivät niinkään kiinnosta faneja.

Skynyrdin merkitys southern rockin kehitykselle ja suo-
siolle on kiistämätön. Yhtye paalutti southernin kehityksen
pitkälti brittirokkiin pohjautuvaan suuntaan. Ennen Skynyrdiä
levyttämään ehtineet etelän bändit lähestyivät southernia
selvästi eri lähtökohdista: Allman Brothers Band etsi ilmaisu-
keinoja musiikkiinsa jazzjammailusta, Wet Willie soulista ja
Marshall Tucker Band countrysta.

Skynyrdille tärkeitä vaikutteiden antajia olivat brittibän-
dit. Jäsenet ovat useaan otteeseen myöntäneet, että muiden
muassa Beatles, Rolling Stones, Yardbirds ja Free antoivat rut-
kasti vaikutteita oman musiikin tekemiseen. Toki Skynyrdin
musiikissa kuuluvat myös etelässä alkunsa saaneet country,
blues ja rock and roll.

1960-luvun lopulta alkaen brittibändien vaikutteet jalos-
tuivat entisestään Floridassa ja Georgiassa sekä muissa USA:n
etelävaltioissa, kun paikalliset bändit lisäsivät omat maus-
teensa soppaan. 1970-luvulta nykypäivään asti southern
rockin vaikutteet ovat kulkeutuneet takaisin Eurooppaan, ja

varsin vahvasti myös Suomeen. Esimerkiksi Popedan Pate Mustajärvi, Havana Blackin Hannu Leidén, Melrosen Mika Tuokkola eli Tokela ja Gringos Locosissa uransa aloittanut Ben Granfelt ovat Skynyrdinsä kuunnelleet.

Maaliskuun 5. päivänä 2023 Lynyrd Skynyrdin alkuperäisen kokoonpanon viimeinen jäsen, kitaristi Gary Rossington kuoli. Vaikka klassinen kokoonpano on poissa, musiikki elää, monen mielestä ikuisesti. Bändi kiertää Rossingtonin kuoleman jälkeen uusien miesten voimin ympäri Yhdysvaltoja. Kun bändi joskus lopettaa, Skynyrd jää historiaan Allman Brothers Bandin rinnalla maailman suosituimpana southern rock -yhtyeenä.

Bändikisoja ja nimenvaihdoksia

Saamme kiittää Lynyrd Skynyrdin syntymisestä baseball-ottelun palloa.

Virallisen bändihistorian mukaan tuo pallo lähti matkalleen kesällä 1964 Yhdysvalloissa, Floridan Jacksonvillessä. Mailaa heilutti 16-vuotias The Green Pigs -joukkueen Ronnie Van Zant, jonka yhtenä haaveena oli tulla baseball-ammattilaiseksi.

Ammattilaisiksi haluaville sattuu virheitä. Nyt tuosta virheestä sai kärsiä katsoja: 13-vuotias Robert ”Bob” Burns oli tullut katsomaan vanhempien poikien ottelua yhdessä kaverinsa, 12-vuotiaan Gary Rossingtonin kanssa.

Yhtyeen perustamiseen olennaisesti vaikuttaneesta tapah-
tumasta on kaksi toisistaan poikkeavaa versiota.

Van Zantin ja Rossingtonin mukaan pallo osui suoraan Burnsien päähän, ja hän otti välittömästi lukua. Lyöjäparka säikähti, että pallon tyrmäämäksi joutunut Burns kuoli saman tien.

Dokumenttielokuvassa If I Leave Here Tomorrow Gary Rossington palasi tapahtumapaikalle Ronnie Van Zantin pikkuveljen Johnny Van Zantin kanssa.

”Ronnie löi pallon suoraan Bob Burnsien otsaan. Kaikki ryntäsivät katsomaan. Luultiin, että hän oli kuollut”, Rossington muisteli.²

Burns kertoi asiasta toisella tavalla. ”Pallo tuli suoraan kohti. Käännyin ja koetin väistää. Se osui lapaluuhun ja iski ilmat pihalle. Gary väitti, että pallo osui päähäni. Ehkä olisi pitänyt osuakin.”

Osuman jälkeen Ronnie Van Zant kiirehti paikalle ja huomasi helpotukseksien, että Burns oli hengissä. Anteeksipyynn-
töjen jälkeen poikien juttu alkoi luistaa välittömästi. Pian osoittautui, että baseballin lisäksi nuorilla oli myös muita yhteisiä kiinnostuksen kohteita.

Rossington soitti kitaraa ja Burns paukutti rumpuja. Vaikka Van Zant oli heitä 3–4 vuotta vanhempi, kaksikko pyysi uuden kaverinsa laulamaan Burnsien vanhempien autotalliin.

Baseball-pallon väärä lentorata oli saattanut yhteen kolme Lynyrd Skynyrdin tulevaa jäsentä.

Rossingtonin mukaan ensimmäinen yhdessä treenattu kappale oli The Rolling Stonesin versio Time Is on My Sides. Tosin Stones levytti kappaleen ensimmäisen kerran kesäkuussa 1964, ja single ilmestyi USA:ssa vasta syyskuussa 1964. Jos Rossington muistaa asian oikein, kesällä 1964 kolmikko on voinut harjoitella korkeintaan Time Is on My Sides alkuperäistä versiota, joka ilmestyi lokakuussa 1963.

Innokkaat muusikonalut suoriutuivat ilmeisen hyvin ensimmäisistä harjoituksistaan, koska he päättivät perustaa saman tien bändin. Vain laulajan, kitaristin ja rumpalin varaan rakennettu yhtye oli poikien mielestä kuitenkin liian pieni vakavasti otettavaksi yhtyeeksi. Alkoi uusien soittajien haravointi.

Samoilla seuduilla asuva Allen Collins oli kolmikosta nuorinta Rossingtonia vielä 7,5 kuukautta nuorempi. Ikä ei kuitenkaan ollut kynnyskysymys, sillä Collinsilla kerrottiin olevan todella hyvät soittovälineet. Kolmikko päätti lähteä etsimään Collinsia.

Uusi jäsen ehdokas löytyi, mutta nähdessään Van Zantin ajavan autolla kohti Collins lähti pyörällään karkuun metsään. Lopulta pelästynyt kitaristi löytyi piilosta puusta. Collins oli luullut, että Van Zant ja Burns olivat aikeissa hakata hänet jostakin syystä. Nyrkin sijasta tarjolla oli paikka bändissä. ”Pyysimme Allenia laskeutumaan puusta ja tulemaan yhtyeeseen”, Rossington muisteli.³

Kun basistiksi löytyi Larry Junstrom, Lynyrd Skynyrdin ensimmäinen esiversio oli koossa.

Tämä on virallinen versio tapahtumista kesältä 1964. Esimerkiksi Marley Brantin kirjassa *Freebirds – The Lynyrd Skynyrd Story* todetaan, että ensimmäinen keikka olisi ollut jo syksyllä 1964, jolloin yhtye olisi käyttänyt nimeä Noble Five.

Virallisen bändihistorian rummuttama perustamisvuosi 1964 on kuitenkin väärä: Van Zant, Rossington, Collins ja Burns löysivät toisensa vasta kaksi vuotta myöhemmin, kesällä 1966. Tämän puolesta puhuu muun muassa Larry Steele, joka oli Allen Collinsin bändikaveri The Mods -yhtyeessä. Vuoden 1964 kesällä 12-vuotias Collins teki Steelen mukaan jotain aivan muuta kuin oli liittymässä Ronnie Van Zantin johtamaan yhtyeeseen. Steele kertoo soittoharastuksen alkua ajoista kirjassaan *As I Recall...1964–1987*.

Vuoden 1964 heinäkuussa Allen Collins täytti 12 vuotta. Saman vuoden syksyllä hän perusti James Ricen, Larry Steelen ja Donnie Ulshin kanssa The Mods -yhtyeen.

”Tapasimme kaikki iltapäivällä Jamesin luona. Pimeän tullessa olimme päättäneet kutsua itseämme The Modsiksi. Nimi tuli hyvin pukeutuneista englantilaisista nuorista ja heidän kulttuuristaan. Olimme lukeneet modeista *Tiger Beat* -lehdestä. Meillä oli kolmen kappaleen ohjelmisto: Louie Louie, Wipeout ja Green Onions. Täältä me tulemme!” Larry Steele muisteli.⁴

The Modsin perustamisesta vajaa vuosi myöhemmin, 8. toukokuuta 1965, Ronnie Van Zant näki The Rolling Stonen esiintyvän Jacksonville Coliseumilla. Tuo päivä muutti Van Zantin elämän: hän alkoi hahmottaa, mitä halusi tehdä ja saavuttaa.

Van Zant liittyi laulajaksi The Squiresiin, joka muutti pian nimensä: Van Zantista tuli Us-nimisen bändin jäsen. The Squiresin ja Usin kitaristi Rick Doeschler kertoo, että yhtye perustettiin vuoden 1965 alussa Lake Shore Junior High Schoolissa Jacksonvillessä. Squiresissa soittivat tuolloin Doeschlerin lisäksi kitaristi ja laulaja Taylor Corse, rumpali Steve Rosenbloom ja basisti Jimmy Parker.

Vuonna 1950 syntynyt Rick Doeschler aloitti kitaransoiton 14-vuotiaana. Squires alkoi soittaa bileissä heti perustamisensa jälkeen vuoden 1965 alkupuolella. ”Kukaan bändin jäsenistä ei ollut kovin musikaalinen. 1960-luvulla Jacksonvillessä oli kyllä bändejä, mutta ystäväni eivät kiinnittäneet niihin paljon huomiota. Kaikki muuttui, kun Beatles esiintyi Ed Sullivan Show’ssa vuonna 1964. Tuolloin koko maa katsoi ohjelmaa. Ensimmäisen esityksen jälkeen kaikki kaverit halusivat ostaa kitaran ja olla mukana bändissä. Samalla kaverit alkoivat kasvattaa hiuksiaan pidemmäksi, ja niin tein minäkin”, Doeschler sanoo.⁵

Ronnie Van Zantin tyttöystävä Nadine Inscoe istui koulussa Doeschlerin vieressä luonnontieteiden tunnilla. ”Eräänä päivänä Nadine sanoi, että hänen poikaystävänsä oli kuullut meidän soittavan juhlissa ja että hän haluaisi tulla laulajaksi bändiimme”, Doeschler muistelee.

Koe-esiintymisen jälkeen asia oli selvä. ”Hän kuulosti hyvältä. Kun minä ja Taylor emme oikein osanneet laulaa emmekä pitäneetkään siitä, sanoimme Van Zantille, että hän voi tulla bändiimme.”

Doeschler ei muista varmasti Van Zantin koskaan uhonneen, että tämä olisi yhtyeen uusi laulaja. Tulkinnat siitä, että Van Zantin uhkaava olemus olisi saanut bändin jäsenet ottamaan uuden laulajan yhtyeeseen turpiin saamisen välttämiseksi, ovat todennäköisesti vuosien aikana muodostunutta myyttiä.

”On mahdollista, että Van Zant sanoi nuo sanat minulle ensimmäisessä tapaamisessamme, mutta en vain muista. Ronnie ei koskaan ollut meille kova, ilkeä tai millään muullakaan tavalla kiusaajatyypinen kaveri. Emme koskaan nähneet sitä puolta hänestä. Tulimme kaikki hyvin toimeen”, Doeschler viittaa Van Zantin myöhemmin syntyneeseen maineeseen kovanyrkkipisenä tappelijana.

Larry Steelen tavoin Rick Doeschler on varma, että Lynyrd Skynyrdin ensimmäistä esiastetta ei perustettu kesällä 1964, kuten virallisen bändihistorian mukaan tapahtui. Se olisi ollut mahdotonta jo senkin takia, että Doeschler haarukoi Van Zantin Squiresiin liittymisen ajankohdaksi vuoden 1965 maaliskuu- tai huhtikuun.

”Minulta on kysytty monta kertaa, milloin Ronnie Van Zant liittyi Squiresiin. Miettiessäni asiaa muistin, että Ronnie ja minä menimme yhdessä Rolling Stonesin konserttiin Jacksonvillessä. Olimme siis tuttuja jo hieman ennen konserttia. Rolling Stones soitti vanhassa Jacksonville Coliseumissa 8. toukokuuta 1965, ja siksi Ronnien on täytynyt liittyä Squiresiin ennen tuota päivämäärää”, Doeschler sanoo.

Doeschler halusi nähdä ennen kaikkea Brian Jonesin, Van Zant taas oli Mick Jaggerin ihailija. Stonesin konsertti vaikutti vahvasti nuoriin muusikonalkuihin: keikan jälkeen Van Zant oli innostunut löytämään omalle bändilleen lisää kappaleita ja soittamaan yhä useammissa paikoissa.

Lynyrd Skynyrd on southern rockin kovin, jäljitellyin ja fanitetuin bändi, joka on myynyt yli 30 miljoonaa levyä. Bändin esikoisalbumin 50-vuotisjuhlan kunniaksi ilmestyy ensimmäinen suomenkielinen kirja Etelän vapaista linnuista.

Seitsemän kertaa Suomessakin esiintyneen bändin ura on ollut kaikkea muuta kuin tasaista myötätuulta. Tylyt pakit yhdeksältä levy-yhtiöltä, läpimurto ja sitten kolme bändin jäsentä surmannut lento-onnettomuus lokakuussa 1977. Kymmenen vuoden tauon jälkeen bändi nousi tuhkasta ja sittemmin kolmen kitaran voimin juurevan rockin kesto-tähdeksi, vaikka tuoni on niittänyt soittajistoa.

Tätä kirjaa varten on haastateltu kymmeniä ihmisiä, bändin lähipiiriä ja faneja bändin synnyinsijoilla ja Suomessa. Uskomaton tarina on kyllästetty lukemattomilla yksityiskohdilla ja knoppitiedolla, jotka tarjoavat uutta ihmeteltävää piintyneimmällekin southern rock -fanille.

Millaisen perinnön Lynyrd Skynyrd jättää? Kadehdittavan albumikatalogin lisäksi ainakin lukemattomia Sweet Home Alabamaa ja Free Birdiä veivaavia coverbändejä mutta myös musiikinlajin, joka ilman Lynyrd Skynyrdiä olisi paljon vähemmän suosittu.

Janne Rönkkö (s. 1967) on toimittaja ja parantumaton Lynyrd Skynyrd -fani, joka omistaa kaikki bändin levyt, on nähnyt sen 12 kertaa keikalla ja viimeksi kiertänyt bändin kotikonnut Syvässä Etelässä tämän kirjan vuoksi.

Kuva: Kimmo Rauatmaa

Kannet Juho Juntunen
ISBN 978-952-850-900-4
78.99
docendo.fi